

TNO zet zich in voor ontwikkelin

18

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

Tekst: Alinda Wolthuis

In het jaar 2000 formuleerden de Verenigde Naties acht Millennium Ontwikkelingsdoelen. 189 landen schaarden zich hierachter, waaronder Nederland. Ook TNO draagt bij aan de doelen, door jaarlijks twintig professionals beschikbaar te stellen voor innovatieve ontwikkelingsprojecten. De projecten lopen uiteen van het optimaliseren van biogasinstallaties tot het ruimen van clustermunitie. Het enthousiasme is enorm.

Voor alle duidelijkheid: TNO is géén NGO, maar een kennisbedrijf met maatschappelijke impact. 'Die impact breiden we nu uit naar ontwikkelingslanden. We zetten onze kennis en ervaring in voor noodhulp, armoedebestrijding en duurzame economische ontwikkeling', vertelt programmamanager drs. Mathilde Miedema. 'Ontwikkelingswerk is meestal niet zo innovatie-gericht. Onze kennis kan een impuls geven aan de bestaande praktijk.' En daar staat TNO van harte achter. Miedema: 'Gedurende twee jaar stelt TNO jaarlijks 1,2 miljoen euro beschikbaar om vragen uit ontwikkelingslanden op te lossen.'

Daarbij werkt TNO intensief samen met vier ontwikkelingsorganisaties: de interkerkelijke organisatie voor ontwikkelingssamenwerking ICCO, de Stichting Vluchteling, LinkNet Zambia en het Schoolvoedingsproject in Ghana. 'Deze organisaties vertellen ons welke vragen er leven', vertelt Miedema. 'Bovendien bieden ze ons een goede lokale infrastructuur voor het opzetten en uitvoeren van projecten. TNO werkt aanvullend. Wij leveren innovatieve ideeën en werken die samen uit in een paar korte werkbezoeken. We coachen het project op afstand, borgen de uitkomst en zijn dan weer weg. De lokale organisaties gaan verder met de resultaten.'

Flying Innovation Team

Het initiatief werd geboren tijdens een brainstormbijeenkomst binnen TNO. Begin 2006 kregen Miedema en haar collega ir. Ellen van Son groen licht voor het opzetten van een maatschappelijk businessplan. 'We hebben daarvoor gekeken welke aanpak, onderwerpen en partners het best bij ons passen. Het plan is geaccordeerd en in 2007 zijn we gestart met het TNO-programma Ontwikkelingssamenwerking', vertelt ze. 'We zetten per jaar tien projecten op, die geleid worden door TNO'ers.'

De TNO-collega's vormen het hart van het plan. Maar liefst 140 TNO'ers boden zich aan als projectleider. 'We hebben gezocht naar mensen die creatief, ondernemend en flexibel zijn en die goed zijn in het managen van een project. We wilden ook dat al onze kerngebieden vertegenwoordigd waren, omdat dit een TNO-breed initiatief is.' Het Flying Innovation Team (FIT) van twintig mensen heeft inmiddels een veiligheidstraining, een workshop ethiek en een training systeeminnovatie achter de rug. Ook zijn ze op studiereis naar India geweest onder begeleiding van Share People, om daar kennis te maken met de praktijk van het leven en werken in ontwikkelingslanden.

Dertien projecten

Inmiddels lopen er dertien projecten. Miedema: 'Onze studiereis naar India leverde al vijf projecten op. Zo optimaliseren we biogasinstallaties in het zuiden van India en kijken we welke regio's mogelijkheden bieden voor schone energie. Een grondverbeteringsproject moet leiden tot hogere landbouwopbrengsten voor kastelozen en een water&sanitatie-project geeft inzicht in de beste plek om nieuwe putten te slaan.'

Een heel ander project heeft betrekking op de sociale verhoudingen. Door middel van verschillende activiteiten probeert een ontwikkelingsorganisatie het zelfbewustzijn van kastelozen te verbeteren. TNO meet of dat inderdaad het geval is.

In Zambia en India is TNO betrokken bij de uitrol en benutting van internet. In Nepal bekijkt TNO hoe met zonneparabolen elektriciteit opgewekt kan worden. Miedema: 'Verder ontwikkelen we een methode om katoen met natuurlijke in plaats van chemische stoffen te kleuren, wat een enorm milieuvoordeel oplevert. En voor een vluchtelingenkamp in Uganda ontwikkelen we een dipstick waarmee de bevolking goedkoop en

CLUSTERBOMMEN EN BIOGAS

Wetenschappelijk medewerker dr. ir. Mathijs Schouten was betrokken bij twee zeer uiteenlopende projecten. Het eerste project was een manier om clustermunitie op te sporen: 'Tijdens het Israëlisch-Libanese conflict van 2006 gebruikte Israël clustermunitie. Een deel daarvan belandde op de grond en in bomen zonder te ontploffen. Wij hebben gekeken of we op korte termijn een manier konden bedenken om clustermunitie in bomen te detecteren.'

Een heel ander onderzoek heeft betrekking op de stevigheid en efficiëntie van biogas-installaties in India. Hiermee wordt van koeienpoep gas gemaakt om op te koken. 'Een plaatselijke NGO heeft vijfduizend installaties gebouwd en wilde graag weten of het in de toekomst nog beter kon.' De installaties zijn een uitkomst voor de lokale bewoners. Schouten: 'Het alternatief is koken op hout. Sprokkelen kost tijd en bovendien krijgen mensen die op hout koken vaak problemen met hun longen en ogen. Omdat biogas de houtkap vermindert, kan de installatie gefinancierd worden met geld uit de handel in CO₂-certificaten. Een prima oplossing dus. Maar hoe efficiënter een installatie werkt, hoe interessanter de financiering is. Daar werken we nu aan. We verlengen de levensduur van de installaties en verhogen het rendement.'

Info: mathijs.schouten@tno.nl

gssamenwerking

razendsnel eventuele vervuiling van het drinkwater kan bepalen.'

In Libanon deed TNO onderzoek naar manieren om clustermunitie in bomen te detecteren. En samen met de farmaceutische industrie wil TNO een pil ontwikkelen om bloedingen na een bevalling snel te stoppen en zo de moedersterfte te reduceren. In Ghana innoveert TNO de ananassapproductie en de handgereedschappen voor boeren.

Ook goed voor TNO

TNO richt zich op projecten waar bestaande kennis een duurzame toepassing krijgt in de context van ontwikkelingslanden, zegt Miedema: 'Deze context is vaak zeer complex, vanwege culturele, economische en politieke factoren. Regio's en landen een stap verder helpen, juist in deze complexiteit, is TNO op het lijf geschreven. We hebben veel specialisten onder één dak en kunnen echt iets bijdragen.'

Het initiatief levert TNO zelf ook iets op: de TNO'ers zijn enthousiast, de projecten zijn goed voor het imago en hebben een positief effect op de personeelswerving. 'Daarnaast biedt het ons nieuwe inzichten en oplossingen, die we ook elders kunnen toepassen', zegt Miedema. De eerste patentaanvragen en spin-off projecten komen eraan.

Na twee jaar vindt een evaluatie plaats. 'We zijn tevreden als onze vier partners tevreden zijn, het FIT-team enthousiast is en als we echt impact hebben gehad op armoedebestrijding en duurzame economische ontwikkeling', besluit Miedema. Is aan die voorwaarden voldaan, dan zal TNO het project wellicht verlengen.

Info: mathilde.miedema@tno.nl

Foto: Mathilde Miedema

KANTTEKENING

Met de jaarafsluiting van 2007 is tevens het eerste jaar van de nieuwe strategische planperiode 2007-2010 van TNO afgesloten. Op enkele hoofdlijnen van onze strategie zijn al duidelijke resultaten geboekt. De uitdaging om onze impact te vergroten door met een onderscheidende kennispositie verder te focussen op relevante maatschappelijke en economische issues heeft verder inhoud gekregen. Zo zijn initiatieven genomen op thema's als mobiliteit, klimaat in relatie tot energie- en waterhuishouding, leefomgeving en gezondheid. Veelal zijn deze initiatieven in samenwerkingsverbanden met bedrijfsleven en universiteiten tot stand gekomen. Voorbeelden hiervan zijn het nieuwe klimaatcentrum, de oprichting van Deltares, de concentratie van het automotive-onderzoek in Helmond en het Holst Centrum. Ook bij de marktopdrachten (tweederde van de TNO-omzet van 570 miljoen euro) begint de implementatie van de strategie zichtbaar te worden. In Nederland is er een toename van opdrachten vanuit de energiemarkt, van ingenieursbureaus, het MKB en een aantal ministeries (EZ, V&W en VROM); bij het ministerie van Defensie – nog steeds een zeer grote opdrachtgever – vond een afname plaats in verband met prioriteitsverschuivingen.

Internationaal gezien wordt in de planperiode 2007-2010 een groei van dertig procent over deze vier jaar voorzien. In 2007 lagen we op schema met een groei in internationale omzet van ruim zeven procent tot meer dan honderd miljoen euro, vooral bij het Europese bedrijfsleven en de EU-kaderprogramma's.

In financieel opzicht was 2007, met een resultaat van 11,5 miljoen euro, het tweede jaar dat onze doelstelling van drie procent resultaat op de marktomzet is gehaald.

Ik ben er trots op dat TNO de flexibiliteit en het aanpassingsvermogen heeft om zo, al 75 jaar, op relevante ontwikkelingen te anticiperen. Als ik begin volgende maand afscheid van TNO neem, na vier en een half jaar voorzitter van de Raad van Bestuur te zijn geweest, geef ik dan ook met veel vertrouwen het roer van dit TNO over aan mijn opvolger!

Ir. Hans Huis in 't Veld,
Voorzitter TNO Raad van Bestuur